

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2019

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): ΛΑΤΙΝΙΚΑ (514)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 01/12/2019, 10:00-13:00

Τα Λατινικά εξετάζονται με τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και τη Λογοτεχνία.

ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΑΣΚΗΣΗ 1**(Μονάδες 6)**

Να δηλώσετε κατά πόσο οι γραμματικοί τύποι της Στήλης Α περιγράφονται ορθά στη Στήλη Β, σημειώνοντας ✓ στη στήλη Ορθό ή Λάθος.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

		Ορθό	Λάθος
cariebatur	ρήμα δ΄ συζυγίας		✓
nemini	ονομαστική πληθυντικού		✓
miseraturus sit	υποτακτική μέλλοντα	✓	
dice	προστακτική ενεστώτα		✓
patrum	γενική πληθυντικού	✓	
ferit	οριστική ενεστώτα του fero		✓

ΑΣΚΗΣΗ 2**(Μονάδες 8)**

Ο/Η φιλόλογος ζήτησε από τους/τις μαθητές/τριες της τάξης να σχηματίσουν τον υπερθετικό βαθμό των επιθέτων της Στήλης Α στην ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους. Έλαβε τις απαντήσεις της Στήλης Β.

Στήλη Α (δοθέντα επίθετα)	Στήλη Β (δοθείσες απαντήσεις)
superus	superissimus
mirabilis	mirabilissimus
ferox	feroxissimus
similis	similissimus

Ερωτήσεις:

1. Ποια είναι η μοναδική ορθή απάντηση;
2. Να γράψετε τις ορθές απαντήσεις για καθένα από τα υπόλοιπα δοθέντα επίθετα, καθοδηγώντας τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να κατανοήσουν το σφάλμα τους σε κάθε περίπτωση.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

1. mirabilissimus

2. superus:

- ανώμαλο επίθετο
- Ορθή απάντηση: summus/ supremus.

ferox:

- σχηματισμός υπερθετικού βαθμού από θέμα γενικής με προσθήκη της κατάληξης -issimus
- Ορθή απάντηση: ferocissimus

similis:

- ένταξη σε ομάδα επιθέτων με κατάληξη υπερθετικού βαθμού σε -limus
- Ορθή απάντηση: simillimus

ΑΣΚΗΣΗ 3

Μονάδες 12

Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας σε κάθε περίπτωση την ορθή απάντηση από αυτές που ακολουθούν. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

α) Si homines veritatem _____ sapientes essent.

1. *sciant*, 2. *scirent*, 3. *sciebant*

β) Caesar persuasit militibus ut _____ pro patria.

1. *pugnarent*, 2. *pugnāvissent*, 3. *pugnauerunt*

γ) Etsi armatus _____ non me terrebat.

1. *erat*, 2. *esset*, 3. *sit*

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

α) Si homines veritatem *scirent* sapientes essent.

Αιτιολόγηση: υποτακτική παρατατικού – υποθετικός λόγος: μη πραγματικό στο παρόν

β) Caesar persuasit militibus ut *pugnarent* pro patria.

Αιτιολόγηση: υποτακτική παρατατικού διότι οι βουλευτικές προτάσεις εκφέρονται μόνο με υποτακτική παρατατικού όταν υπάρχει εξάρτηση από ιστορικό χρόνο

γ) *Etsi armatus erat non me terrebat.*

Αιτιολόγηση: εναντιωματικός σύνδεσμος *etsi* + οριστική παρατατικού

ΑΣΚΗΣΗ 4

Μονάδες 10

Με στόχο να καταδειχθεί στους/στις μαθητές/τριες η σχέση των γλωσσών, να δώσετε για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις μία ετυμολογικώς συγγενή λέξη

α) στην ελληνική

β) σε άλλη σύγχρονη ευρωπαϊκή γλώσσα, δηλώνοντας και ποια είναι αυτή.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ	ΙΣΠΑΝΙΚΗ	ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ
do	δόσιμο δίνω/ δίδωμι δοτικός δοτός δώρο...	dedication donation donate...	v. donner la donation le donneur le dons...	dare donare da...	dar donación...	
volo	βούληση βουλή βούλομαι...	voluntary volunteer will...	v. vouloir volonté volontaire...	volontario il volo volonta...	voluntad voluntario...	Wollen Wohl...
novus	νέος νεανικός νιότη νεανίζω νουβέλα...	new novelty innovation...	neuf/ neuve nouveaux nouveauté...	novo novazione novella...	nuevo novedad joven...	Neues Neuartig Neuigkeit....
patior	πάσχω πάθος πάθημα παθιασμένος...	patience passion patient...	la patience v. patienter passion passion(e) passionant...	passione appassionato ...	paciencia pasión apasionado...	Passion...
vivo	βίωμα βίος επιβιώνω επιβίωση...	vital vivid survive...	la vie vital(e) vitalité veuf/ veuve...	vivace la vita vitale...	la vida vivir vidalidad la viuda...	vivace...

ΑΣΚΗΣΗ 5

Μονάδες 6

Στη Γ΄ Λυκείου ο/η διδάσκων/ουσα ζήτησε από τους/τις μαθητές/τριες να μεταφέρουν στη Λατινική με χρήση χρονικής μετοχής την ακόλουθη περίοδο:

Αφού οι εχθροί νίκησαν τις λεγεώνες, κατέλαβαν το ρωμαϊκό στρατόπεδο.

Κατά τη διόρθωση σημείωσε στον πίνακα την εξής λανθασμένη απάντηση:

Hostes victi legiones castra Romana occupaverunt.

Ερωτήσεις:

1. Να καθοδηγήσετε τους μαθητές/τριες να κατανοήσουν πού έγκειται το λάθος.
2. Να γράψετε την ορθή απάντηση.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

1. Λάθος: victi legiones

Οδηγία: υποχρεωτική η χρήση παθητικής σύνταξης λόγω έλλειψης ενεργητικής μετοχής παρακειμένου - χρήση αφαιρετικής απολύτου διότι το υποκείμενο της μετοχής διαφέρει από αυτό του ρήματος

2. Ορθή απάντηση: Hostes victis legionibus castra Romana occupaverunt.

ΑΣΚΗΣΗ 6

Μονάδες 8

Ο/Η φιλόλογος κατά τη διδασκαλία της εκφοράς του β΄ όρου σύγκρισης στη Λατινική, έγραψε στον πίνακα την πιο κάτω πρόταση:

Puto Romanos fuisse fortiores _____ (Galli).

Ερωτήσεις:

1. Να συμπληρώσετε το κενό με το ουσιαστικό Galli ως β΄ όρο σύγκρισης (και με τους δύο τρόπους εκφοράς).
2. Να δώσετε ένα δικό σας παράδειγμα από την Αρχαία Ελληνική και με τους δύο τρόπους εκφοράς, ώστε να εμπεδωθεί το φαινόμενο στη Λατινική.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

1. Gallis
quam Gallos
2. Νομίζω Νικίαν σοφώτερον εἶναι Θεμιστοκλέους.
Νομίζω Νικίαν σοφώτερον εἶναι ἢ Θεμιστοκλέα.

ΑΣΚΗΣΗ 7

Μονάδες 12

Ο/η φιλόλογος, διδάσκοντας την εκφορά του σκοπού, ζήτησε από τους/τις μαθητές/τριες να μεταφέρουν την πιο κάτω περίοδο στη Λατινική με όλους τους δυνατούς τρόπους:

Έστειλε τον απεσταλμένο προς αυτόν, για να αναγγείλει τον θάνατο του στρατηγού.

Κατά τη διόρθωση στο επόμενο μάθημα διαπίστωσε τις εξής εσφαλμένες απαντήσεις:

- I. Legatum ad eum misit causa nuntiandi mortem ducis.
- II. Legatum ad eum misit nuntiatu mortis ducis.

Ερώτηση:

Να καταγράψετε την ορθή απάντηση και να καθοδηγήσετε τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να κατανοήσουν πού εντοπίζονται τα σφάλματα σε κάθε περίπτωση.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

- I. Ορθή απάντηση: Legatum ad eum misit causa nuntiandae mortis ducis.

Καθοδήγηση:

- α) το γερούνδιο είναι εμπρόθετο με αντικείμενο σε αιτιατική, άρα επιβάλλεται η χρήση γερουνδιακής έλξης
- β) το γερούνδιο μετατρέπεται σε γερουνδιακό και το αντικείμενο του γερουνδίου σε υποκείμενο του γερουνδιακού

γ) το γερούνδιο δίνει την πτώση (γενική) ενώ το αντικείμενο δίνει το γένος και τον αριθμό (θηλυκό, ενικού αριθμού)

II. Ορθή απάντηση: Legatum ad eum misit nuntiatum mortem ducis.

Καθοδήγηση:

α) το σουπίνο τίθεται σε πτώση αιτιατική, που δηλώνει τον σκοπό (και όχι αφαιρετική)

β) το αντικείμενο του σουπίνου τίθεται σε πτώση αιτιατική (και όχι γενική)

ΑΣΚΗΣΗ 8

Μονάδες 10

Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulati sunt.

Ερώτηση:

Να αναφερθείτε στο ιστορικό γεγονός για το οποίο γίνεται λόγος στο πιο πάνω απόσπασμα. (50-70 λέξεις)

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

- Αναφορά στη συνομωσία του Κατιλίνα μετά από την αποτυχία εκλογής του ως υπάτου
- Συνομωσία Κατιλίνα με πολλούς ξεπεσμένους ευγενείς για κατάληψη της εξουσίας με τη βία
- Αποκάλυψη της συνομωσίας από τον ύπατο Κικέρωνα
- Εκφώνηση 4 βίαιων λόγων Κικέρωνα κατά του Κατιλίνα
- Σύλληψη και στραγγαλισμός των συμμάχων του Κατιλίνα, θάνατος του ίδιου λίγο αργότερα σε μάχη

ΑΣΚΗΣΗ 9

Μονάδες 15

Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το παρακάτω κείμενο.

Phocion etsi saepe exercitibus praefuit summosque magistratus cepit, tamen multo notior est integritas vitae eius quam labor rei militaris. Itaque huius memoria est

nulla, illius autem fama magna. Ex virtute sua Bonus appellatus est. Fuit enim semper pauper, tametsi divitissimus esse poterat propter delatas honestates potestatesque summas, quae ei a populo datae sunt.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

integritas -ātis, θ. = ακεραιότητα

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Ο Φωκίωνα, αν και συχνά προέστη στρατών και έλαβε ανώτατα αξιώματα, όμως είναι πολύ γνωστότερη η ακεραιότητα της ζωής του, παρά ο μόχθος για τα στρατιωτικά (πράγματα). Γι' αυτό η μνήμη αυτού είναι μηδαμινή, η φήμη όμως εκείνης (=της ακεραιότητας) μεγάλη. Εξαιτίας της αρετής του ονομάστηκε αγαθός. Διότι υπήρξε πάντοτε φτωχός, ενώ μπορούσε να είναι πλουσιότατος λόγω των προσφερθεισών τιμών και των ανώτατων εξουσιών, οι οποίες του δόθηκαν από τον λαό.

(Caesaris, de bello Gallico, 1, 5 – ελαφρώς διασκευασμένο)

ΑΣΚΗΣΗ 10

Μονάδες 13

Να μεταφέρετε στη Λατινική το παρακάτω κείμενο.

Οι γενναίοι άνδρες πρέπει να τιμώνται από την πολιτεία. Γι αυτό τον λόγο η σύγκλητος έδωσε χρήματα σε όλες μητέρες των Ρωμαίων στρατιωτών, διότι κατά τη γνώμη της είχαν πεθάνει με τον πιο ένδοξο τρόπο στην Καρχηδόνα. Εκείνες υπήρξαν ευτυχισμένες εξαιτίας της δημόσιας φροντίδας.

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Fortes viri honorandi sunt civitati/ rei publicae (Civitas/ Respublica fortes viros debet honorare). Itaque/ quam ob rem/ ex eo senatus dedit pecuniam matribus omnibus Romanorum militum quod mortui essent (quod vitam suam dedissent) clarissimo modo (clarissime) Carthagine. Eae/ eadem/ illae felices fuerunt propter curam/ diligentiam publicam.

ΤΕΛΟΣ